

Streszczenie

KONSERWACJA I PROBLEMATYKA REKONSTRUKCJI MAS I SZKLIW CERAMICZNYCH NA PRZYKŁADZIE WYBRANYCH OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH

Opracowanie prezentuje propozycje rekonstrukcji ceramicznych obiektów zabytkowych w oparciu o wiedzę i doświadczenie autora. W wielu przypadkach istnieje możliwość rekonstrukcji ceramicznych obiektów zabytkowych w taki sposób by w jak najmniejszy sposób ingerować w tkankę oryginału, jednocześnie przywracając obiektowi walory estetyczne i użytkowe. W zwięzły sposób przedstawiono problematykę uzupełniania mas i szkliv ceramicznych stosowanych w dotychczasowej praktyce.

Przykłady konserwacji i restauracji na wybranych obiektach ceramicznych. Pierwszy przykład to rekonstrukcja dwóch pazurów lewej nogi rzeźby ceramicznej przedstawiającej Orła Piastowskiego, znajdującego się we Wrocławiu przy ul. Gajowickiej. Drugi przykład to konserwacja i restauracja jest fontanna ceramiczna, projektu prawdopodobnie monachijskiego architekta Alleschera, wykonana w 1929 roku, znajdująca się na dziedzińcu Izby Skarbowej i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu, przy ulicy Pretficza 11. Trzecim przykładem jest rekonstrukcja w masie ceramicznej, wielu typów szklwionych kształtek będących elementami których użyto przy odbudowie stacji Drogi Krzyżowej na Górze Cierniak koło Radochowa w Kotlinie Kłodzkiej.

Zasadnicza część pracy zawiera opis:

Konserwacji i restauracji późnośredniowiecznego ceramicznego szklwionego naczynia ceramicznego ze Starego Miasta w Raciborzu (XIV w.) wraz z rekonstrukcją brakującego ucha w kopii obiektu wykonanego poprzez zdjęcie formy silikonowej z oryginału. Następnie wykonano model i formę gipsową, oraz kopię z masy ceramicznej. Gotowy wyrób poszklwiono i wypalono w piecu elektrycznym.

Przykład drugi to konserwacja i restauracja kafli piecowych ze Starego Miasta w Nysie (XIV-XV w.). Przeprowadzono zabiegi konserwatorskie i restauratorskie na obiektach (piecowy kafel garnkowy szklwiony i nieszklwiony). Dokonano rekonstrukcji w masie

garncarskiej przeprowadzonej na kole garncarskim. Następnie obiekty wypalono w piecu ceramicznym. Odtworzono szkliwo ceramiczne jednego z kafli garnkowych.

Trzecim opisanym przykładem jest rekonstrukcja szklwionych ceramicznych detali architektonicznych z Katedry pw. św. Jana Chrzciciela w Kamieniu Pomorskim (XIX w.). W oparciu o oryginalne architektoniczne elementy ceramiczne metodą badawczą opracowano skład masy i szklw użytych w oryginałach. Wykonano modele i wykrojniki do formowania kształtek. Następnie wykonano z masy ceramicznej kształtki. Całość została podszklwona i wypalana w piecu elektrycznym.

Ostatnim, czwartym przykładem jest rekonstrukcja płytek ceramicznych pochodzących z Pałacu Herbsta w Łodzi (XIX-XX w.) wraz z otworzeniem brakującej kalkomanii. Mając do dyspozycji oryginały płytek ceramicznych wykonano odpowiednie badania i odtworzono masę lejną i szkliwo ceramiczne. Wykonano szereg prób, co pozwoliło odtworzyć kolorystykę szklw. Metodą odlewania w formach gipsowych wykonano rekonstrukcję brakujących płytek ceramicznych. Całość poszklwiono i wypalono w piecu elektrycznym.

Niniejsze opracowanie jest próbą połączenia wiedzy zawartej w pracy habilitacyjnej „Technologia warsztatu ceramicznego Średniowiecznego Śląska w świetle badań specjalistycznych” autorstwa Henryka Stoksika ze stroną praktyczną, polegającą na rekonstrukcji w materiale ceramicznym wybranych obiektów.

Przeprowadzanie badań i analiz fizykochemicznych jest niezbędne w procesie poznawczym konserwowanego obiektu. Proces ten umożliwia bliższe poznanie struktury, właściwości fizykochemiczne tworzywa i lepsze postawienie diagnozy. Każdorazowo należy opracować doświadczalnie kolorystykę danej masy ceramicznej, zakres temperatur wypału. Sprawdzić skurcz całkowity nasiąkliwość masy ceramicznej. Posiadając taką wiedzę, dopiero można przystąpić do opracowania modeli i form roboczych.

Posiadając odpowiednią wiedzę z zakresu technik i technologii ceramicznych, można rekonstruować skomplikowane założenia architektoniczne, jak i pojedyncze obiekty. Jednak jest to żmudna i wymagająca zaangażowania praca.

Przy tego typu pracach konserwatorskich w celu wykonania rekonstrukcji obiektów na odpowiednim poziomie technologicznym i artystycznym jest niezbędna ścisła współpraca z osobami posiadającymi fachową wiedzę z zakresu rekonstrukcji technik ceramicznych.